

“Torna a començar el compàs...”

per JOAN CASAS i PAGEROLS

Amb aquestes paraules del títol, que des del balcó veí li dirigia

Mn. Marià Miró, el seu primer mestre, el jove Armengou

va iniciar-se en l'art de la música. Després van venir l'orgue,

l'escolania, el Trio Bergium...

Era l'any 1954 que jo, un marrec de calces curtes, veí de ca l'Amàlia, i nascut a cal Xuquel, escurava els cèntims de la guardiola per comprar uns instruments de juguina que venien al davant de casa. La meua insistència sorollosa d'atabalar el veïnat, va fer que el meu pare decidís fer-me estudiar música. I, un bon dia, vaig veure entrar per la porta de l'escala un capellà cap pelat, de mitjana estatura i, naturalment, amb sotana. Diplomàticament, va engrescar-me, per no cohibir-me, perquè li cantés una cançó. Amb la veu poruga vaig entonar-li el “Crec en un Déu”. Allò fou l'examen per entrar a l'Escolania, i aquell home, era, òbviament, Mn. Josep Armengou.

Des de llavors, seguiren una vintena d'anys d'anhels i angoixes, de lliçons viscudes, de fets impossibles d'oblidar, d'ideals, claredat de pensament, anàlisi, sensibilitat i un estil d'entendre el món que donà forma definitiva a la meua personalitat, seguint les petjades d'un home que fou sempre un amic, un mestre i un company. Amb més qualitats que no pas defectes Mn. Armengou era un mirall d'honestetat.

El músic

Abans de la Guerra Civil i d'entrar al Seminari, en Josep Armengou era un

músic format. Escriví les primeres composicions religioses, impregnades d'inspiració, i arribà a realitzar sainets i drames musicals d'esperit religiós, amb una gran dosi d'ingenuïtat.

De jove tenia plaça d'organista a Solsona i més endavant a Berga, d'on també era mestre de capella. L'orgue era el seu instrument predilecte. En tenia un domini tècnic considerable, i en treia un rendiment musical molt elevat. Les interpretacions i les seves classes eren molt acurades, dominant la radiografia de les partitures per tocar-les amb correcció i dignitat. De qualsevol tema proposat, a base de treball, en treia la musicalitat més pura.

Mn. Armengou també fou un excel·lent pianista. La seva gimnàstica matutina era interpretar Bach, que l'ajudava a “fer dits”. A la tarda, dedicava un pensament musical als romàntics, compositors que venerava. I, de tant en tant, llegia una sonata de Beethoven o feia algun petit grup per treballar qualsevol obra ben inspirada. Cal remarcar, també, que la seva condició de sacerdot va limitar tota la seva vida musical, en el sentit més ampli de la paraula: és a dir, fer concerts, compondre i relacionar-se amb el món musical.

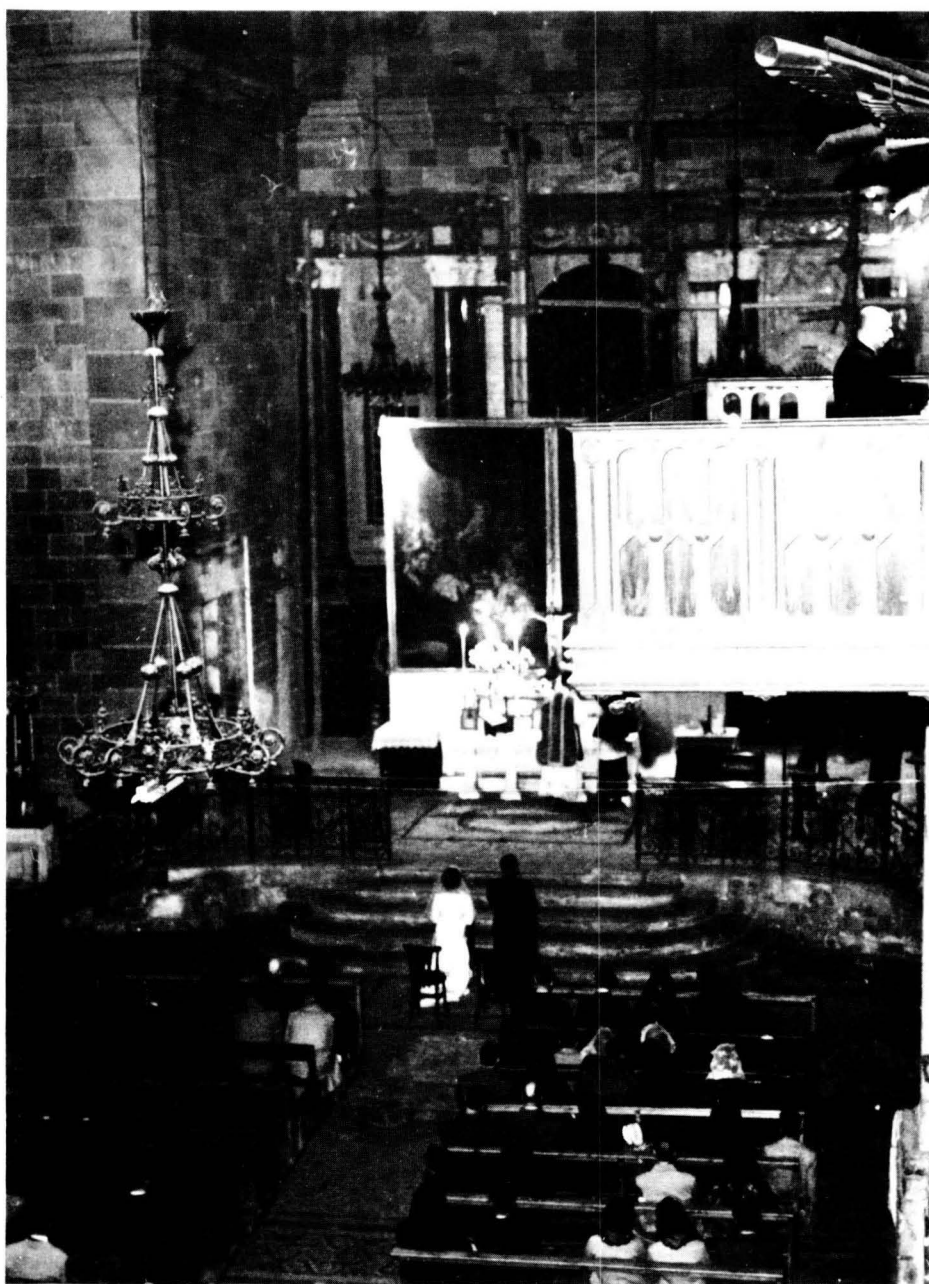
La maduresa de la composició vingué amb les harmonitzacions que va fer de

les cançons populars, incloent-hi les berguedanes. Un clar exemple d'aquest treball és “El Noi de la Mare”, harmonitzada a vuit veus per a doble cor. Per altra banda, va ser el primer músic berguedà que va posar ordre a la música de La Patum, fent-ne una senzilla però eficient versió per a piano que apareix en el seu llibre *La Patum de Berga*. Analitzant les harmonitzacions i les composicions fetes per Mn. Armengou, ens adonem que tenia un domini de l'ofici bastant segur. Tenia bon gust en escollir els temes i sabia guardar un bon equilibri amb les veus. Va ser un músic al servei de l'Església i fou una llàstima que desconequés el món de la cobla.

Mn. Josep Armengou s'exaltava parlant des nostres grans músics: Morera, Garreta o Casals. Sempre tenia un record pel mestre Ribera, autor de l'Himne de Queralt i únic berguedà que ha dirigit les òperes de Wagner a Bayreuth. No oblidava tampoc el seu primer mestre, Mn. Mariano.

“Deu rals de música”

L'Escolania era una escola de música i patriotisme. Fou allí on aprenguérem les nostres cançons populars prohibides per les autoritats del “règim”. Per les gravacions que podem escoltar actualment de la Capella i l'Escolania, veiem que

Els dits del "mossèn" donaven vida a l'orgue de Sant Pere.

s'havia arribat a un nivell força compacte de les veus d'home, cosa que contrasta amb les veus blanques de l'Escolania, on el registre agut sempre flaquejava. Però el "mossèn" n'era conscient i s'anaven vencent les dificultats.

Els temps de què parlem eren difícils per a la cultura catalana, però, malgrat tot, allà on es respiraven "deu rals de música", hi trobaves Mn. Armengou. En aquesta època van néixer les Joventuts Musicals que reviscolaren una mica l'ambient musical de Berga que quedava reduït al "coro" dirigit pel mestre Josep Font, amb l'assessorament del "mossèn", entitat que també desaparegué els anys setanta, i l'Orfeó Berguedà revifat pel qui

subscriu aquestes ratlles. Pel restant hi havia mitja dotzena de músics despenjats i els "Saletes" que no foren mai entusiastes d'ensenyar música a ningú.

Enmig d'aquest panorama, el "mossèn" s'avenia a tot: misses, caramelles, pastorets, casaments, concerts, lliçons de piano i harmonia, etc. En aquest punt cal fer esment d'un etern col·laborador de solfes en les tasques de Mn. Armengou, ens referim al músic i organista berguedà Marià Miró.

Onze anys després de la seva mort, cal plantejar als responsables de conduir les propostes culturals de la ciutat de Berga, la necessitat de fer una revisió de la seva música, fent-ne una selecció con-

seqüent i procurant-ne una edició ben feta. I, sobretot, respectar l'última voluntat del "mossèn": "No deixeu que es faci malbé aquest orgue. És una joia per Berga. Feu-lo servir tant com doni de sí, ja que contràriament aquests instruments envelleixen i es deterioren en pocs anys..." (Malauradament el deteriorament és un fet i caldrà veure's què pot impulsar la comissió pro-restauració).

I per acabar aquesta petita semblança del músic deixarem que siguin les paraules de Mn. Josep Armengou les que ens parlin: "El dia que els governants puguin transformar les escopetes en clarinets i tenores, els humans estarem més tranquils."

Relació de les obres de Mn. Armengou que s'han trobat fins avui. (Cal ressenyar que la major part de les lletres de les Caramelles són de Montserrat Ballarà.)

Caramelles Valsos	Any 1947
" "	" 1952
" "	" 1953
" "	" 1960
" "	" 1968
" "	" 1974
Caramelles-Sardanes	" 1952
" "	" 1954
" " (Al-leluia)	" 1948
" "	" 1953
" "	" 1960
" "	" 1968
" " (Cantem Pasqua)	" 1970
" "	" 1973
Caramelles	" 1951
" "	" 1974
Caramelles (Albada de Pasqua)	" 1949
" (Ha tornat la primavera)	" 1949
" (Somni)	" 1949
" (Cant de Pasqua)	" 1950
" (Populars)	" 1952
" (A la Verge de l'Alba)	" 1955
" (Cant de Pasqua)	" 1956
" (Joia de Pasqua)	" 1966

Cançó de la guatlà (per a infants)	Any 1949
Cançons de la terra	" 1949
La Passió (3 veus)	" 1928
Felicitació Sabatina (1 veu i acomp.)	" 1929
Lo cego d'Alhama (1 veu i acomp.) Lletra: J. Verdaguer	" 1929
Els soldats (popular catalana) a 6 veus mixtes	" 1930
Vals, per a piano	" 1930
Dos preludis	" 1930
Inversió a dues veus	" 1930
Preludi (sobre un motiu de la "Mort de l'Escolà", de Nicolau	" 1931
Trissagi marià (a 3 veus)	" 1931
La Passió de N.S. Jesucrist (a 3 veus)	" 1932

Pessebre Musical (per a piano)	"	1932
Trissagi a la Stma. Trinitat (a 3 veus)	"	1932
La Mare de Déu (popular a 4 veus mixtes i acomp. piano)	"	1933
Cuca cuca surt del niu (cançó per a infants a 1 veu i acomp.)	"	1934
Trissagi (a 4 veus iguals)	"	1934
Marxa fúnebre (per a orgue)	"	1934
Missa 11 in honorem BV. Mariae (a 3 veus mixtes sobre el motiu dels goigs populars de Queralt i el Ball de l'Aliga)	Anys	1934-35
Cinc Aves Maries (1 veu i acomp. d'orgue)	Any	1935
Salve Montserratina	"	1936
Missa de Queralt (a 2 veus iguals)	"	1941
La Passió secundum Matheum (a 4 veus mixtes)	"	1941
Via Crucis (text català). les XIV estacions (a 4 v. mixtes)	"	1942
Scherzo (d'un motiu català per a orgue)	"	1940
Caminem cap a Betlem (popular a 4 veus mixtes)	"	1942
Virgo parens Christi (a 3 veus iguals)	"	1943
Eucarística (a 2 veu i acomp.) Lletra: J. Verdaguer	"	1943
Cançó popular de la Pobra de Lillet (a 3 veus iguals)	"	1943
Dos parenostres (a 2 v. iguals)	"	1944
Cançó de la Mare de Déu del Claustre (a 1 v. i acomp.)	"	1944
Pregària de la Mare de Déu del Claustre (a 1 v. i acomp.)	"	1944
Virolai a la Mare de Déu del Claustre (a 1 v. i acomp.)	"	1944
Vexil la Regis (a 4 v. mixtes)	"	1945
Jo pecador (a 1 veu i acomp.)	"	1946
Himne a la Verge de l'Alba	"	1946
Trissagi carmelità	"	1946
Pels fills d'Adam i d'Eva (popular a 4 veus mixtes)	"	1946
Missa llatina (a 2 veus iguals)	"	1946
Credo (a 3 veus iguals)	"	1946
Ofertori de Pasqua (per a tenor i orgue)	"	1946
Credo (a 3 veus mixtes)	"	1945
Adestes fideles (a 3 veus iguals)	"	1947
Assaig general (sainet en un acte) Lletra: Josep Pons	"	1947
Parentostre (3 veus iguals)	"	1947
Sequentia pro defunctis (a 3 veus mixtes)	"	1947
Iste Confessor (a 4 veus mixtes)	"	1948
Himne (text llatí)	"	1948
De Queralt a Montserrat (a 3 veus iguals) Lletra: C. Forner	"	1949
Cançó a la Mare de Déu de Queralt	"	1949
Himne a Sant Bernat (al Club d'Esquí Berguedà)	"	1949
Tedeum laudamus (a 3 v. mixt.)	"	1950
Sacris solemnitis (a 4 v. mixt.)	"	1950
Pregària (a 1 veu i acomp.) Lletra: J. Verdaguer	"	1955
Salve Regina (a 3 veus mixtes i orgue)	"	1951

ARXIU ARMENGOU

Li era plaent fer música amb petits grups.

ARXIU ARMENGOU

*On es respiraven "deu rals de música",
hi havia Mn. Armengou.*

Salve Consolatriae afflictorum (a 2 veus)	"	1951
Salve Regina (a 2 veus)	"	1951
Programa Nadalenc (12 cançons harmonitzades a 3 veus m.)	"	1955
Processó al Monument (a 3 veus mixtes)	"	1957
Dijous Sant (a 3 veus mixtes)	"	1957
El Poema de Nadal (d'Emili Guilanà)	"	1959
Recull de 30 cançons populars de Berga	Anys	1960-68
El cant dels àngels (popular a 4 veus mixtes)	Any	1969
Adestes fideles (3 veus mixtes)	"	1969
Parentostre, Avemaria i Glòria (a 2 veus)	"	1970
El desembre congelat (popular a 4 veus mixtes)	"	1970

Sant és el Senyor (part de la Missa a 4 veus mixtes)	"	1970
Senyor jo no sóc digne (a 4 veus mixtes)	"	1972

I els Goigs de: Sant Pancràs (1948), St. Andreu Apòstol (1943), de Falgars, dels Torrens, M. de D. de cal Sarraís (1969), Sta. Llúcia (1941), de St. Jordi (1931), de St. Antoni de Pàdua, de la M. de D. dels Dolors (1944), M. de D. de les Trenes (1944), del St. Crist de Cervera (1945), a Sta. Eulàlia, patrona de Berga (1945), a Sta. Llúcia (nous) (1947), de Sta. Bàrbara (1951), de la Pietat (1949).

NOTA:

Mn. Armengou, al voltant dels 7 anys, rebé les primeres lliçons de música al Casino Berguedà on feia classes a la quitxalla el professor Sr. Josep Sanllehí, de Barcelona, segons ens ha contat en Climent Peix.

Joan Casas, músic

